

Odbor výstavby a úřad územního plánování

Spisová značka: VS/404/2024/JZa
Č.j.: MUUV 8724/2024
Spis. a skart. znak: 330 - V/10
Vyřizuje: Jana Zacharová
Tel.: 585088223
E-mail: jzacharova@unicov.cz

Uničov, dne: 10.6.2024

ROZHODNUTÍ

Městský úřad Uničov, odbor výstavby a úřad územního plánování jako příslušný orgán podle § 29 odst. 1 a 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších obdržel dne 24.4. 2024 žádost o vyjádření dle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kterou podalo

Město Uničov, Masarykovo náměstí 1, 783 91 Uničov, dále jen „žadatel“, ve věci
restaurování oltáře Panny Marie farního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Uničově
Uničov, Kostelní nám. č.p. 1172

kulturní památka zapsaná v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek České republiky
rejs. číslo ÚSKP 38-1622 (32196/8-1991).

Výroková část:

Městský úřad Uničov, odbor výstavby a úřad územního plánování vydává v této věci podle § 14 odst. 1, 3 zákona o státní památkové péči, toto **závazné stanovisko**:

restaurování oltáře Panny Marie farního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Uničově
Uničov, Kostelní nám. č.p. 1172, kulturní památka ÚSKP 38-1622 (32196/8-1991),

je přípustné při dodržení níže uvedených podmínek:

1. Držitel povolení MK ČR k restaurování, jenž bude provádět restaurátorské práce, bude držitelem povolení k restaurování polychromovaných sochařských uměleckých děl ze dřeva a malířských uměleckých děl na plátně.

2. Po skončení prací bude zpracována Závěrečná restaurátorská zpráva (zpracovaná dle ust. § 10, odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších právních předpisů), která bude do 60 dnů po ukončení restaurování odevzdána v jednom paré NPÚ, územnímu odbornému pracovišti v Olomouci k archivaci.

Odůvodnění:

Dne 17.5. 2024 obdržel odbor výstavby a úřad územního plánování Městského úřadu Uničov žádost o vydání závazného stanoviska podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, ve výše uvedené stavby. Stavba je kulturní památkou zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek ČR rejs. číslo 38-1622 (32196/8-1991). Stavba se nachází na pozemku parc.č. st. 45 v k.ú. Uničov.

Ve smyslu § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, bylo ve věci vydáno písemné vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci pod č. j. NPÚ-391/50958/2024 ze dne 6.6. 2024, ve kterém se uvádí:

Popis prací, charakteristika věci, technický stav díla:

Restaurátorka navrhuje navrátit oltáři barokní autenticitu. Původní hlavní oltářní obraz se nedochoval, tato část projektu bude řešena samostatně, tak aby navrácení původnímu rázu byl věnován patřičný prostor. V prostoru pro obraz jsou fragmenty nepůvodního rámu a plátna, které budou v rámci zásahu sejmuty zdokumentovány a uloženy.

Nedochovaly se také boční zlacené řezby s rostlinným motivem. Řezby bude možné rekonstruovat dle opakujících se dekorů na oltáři Nejsvětější Trojice za postupného snímání jednotlivých částí z již zrestaurovaného oltáře, vytvoření jejich repliky a osazení všech řezeb na původní místo.

Rekonstrukce chybějících prvků a úprava nepůvodních prvků architektury bude provedena také analogicky podle oltáře Nejsvětější Trojice.

Restaurování bude po provedení restaurátorského a laboratorního průzkumu obnášet náročnou sanaci a petrifikaci dřeva, mechanický odkryv druhotných barevných vrstev dle výsledků průzkumu a provedených testů, upevňování polychromie a zlacení, rozsáhlé tmelení, doplňky řezeb a zlacení. Práce budou průběžně dokumentovány. Retuše a rekonstrukce povrchů a nedochovaných řezaných doplňků budou probíhat analogicky v souladu s oltářem Nejsvětější Trojice.

Práce budou probíhat systematicky po jednotlivých částech a patrech ve směru seshora dolů, podle jednotlivých etap. Tyto etapy restaurátorka rozplánovala na osm let a podrobně rozepisuje jejich postup v restaurátorském záměru. Obsahově se shodují s výše uvedenými plánovanými pracemi.

Materiály doporučené pro konzervaci a restaurování díla:

- Čištění: mechanické suché (vysavač, kartáčky, houby, žíně, skelné vlákno, skalpely)
- chemické mokré (chemická rozpouštědla – organická/anorganická, tenzidy, detergenty, apod.)
- snímání přemaléb: mechanické suché (skalpely, špachtle, laser)
- chemické mokré (chemická rozpouštědla – organická/anorganická, tenzidy, detergenty, apod.)
- Konsolidace povrchových vrstev: Acrylkleber 498 20 X, Beva, Paraloid B72, Primal, Hydrogrund, Kostní klíh, apod.
- Konsolidace dřevní hmoty: Solakryl BMX
- Insekticidní a fungicidní ošetření: Lignofixu Super v ethanolu, Ajatin, apod.
- Radiační ozáření (demonovatelné prvky)
- Tmelení: Kliho-křídový tmel, vosko-pryskyřičný tmel, akrylový tmel, apod.
- Rekonstrukce (architektura/zdobné prvky): smrkové, lipové dřevo
- Separální fixáž: Damarový lak, Regalrez,
- Retuš: Akvarelové barvy, Olejo- pryskyřičné barvy, Zlato 23-24Kt, Poliment, Šelaky, apod.
- Závěrečná fixáž: Damarový lak, Včelí vosk, Terpentýnový olej

Charakteristika věci / objektu / území:

Jedná se o oltář Panny Marie vytvořený v 30. letech 18. století Jiřím Antonínem Heinzem (sochařská výzdoba), který je situován do čela severní boční lodi a tvoří pandán k protilehlému oltáři Nejsvětější Trojice. Výzdoba oltáře je monumentální, má dvouetážovou edikulu se sloupovým retábulem a kombinuje prvky ikonografie oslavující pannu Marii. Menza je představena před tabernáklem oltáře. Na něj navazuje retabulum tvořící rám pro oltářní obraz a sloupořadí s dvojicí dřevěných polychromovaných plastik proroků Mojžíše a Árona. V minulosti byl součástí oltáře velký centrální obraz Nanebevzetí Panny Marie, který se bohužel nedochoval. Ve štítovém nástavci je osazen menší obraz s námětem Navštívení Panny Marie a dřevěných polychromovaných plastik putí. Menze oltáře je novější, pochází z 19. století. Rozměry oltáře: výška 12,5 m, šířka 4,5 m, výška soch proroků 210 cm.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Mezi chráněné hodnoty movité kulturní památky patří sochařská kvalita barokního autorsky určeného díla a povrchové provedení bočního oltáře Panny Marie.

Technický stav dotčené konstrukce:

V současné době je oltář opatřen řadou oprav nesouvisejících s původní barokní výzdobou. Vzhled oltářní architektury včetně článků, ornamentů a plastik, doznal během pozdějších úprav řady výrazných změn. Došlo k celkové přemalbě originální barokní výzdoby novým mramorováním (fládreem), které i když bylo řemeslně velmi dobře provedeno, změnilo barevnost, potlačilo dynamiku a prostorovost barokního výrazu, a tím i snížilo celkovou uměleckou úroveň oltáře. Barevné nátěry stejným způsobem změnily i samotné řezby, chybí zde původní plasticita prvků a lehkost kombinace leštěné bělí a zlacení byla nahrazena silnou polychromní přemalbou.

Vizuálním průzkumem bylo zjištěno napadení dřeva červotočem, v některých částech ještě aktivním. Jedná se především o spodní partii oltáře. Zde byla materie dřeva napadena natolik, že došlo na ozdobných lištách k jeho vnitřnímu borcení a následné destrukci.

Některé části oltáře zcela chybí (cca 30 %) a některé byly po požáru v roce 1779 nahrazeny novými prvky, které nerespektují původní tvarosloví a barevnost a tím snižují esteticko-uměleckou úroveň oltáře. To se týká přední části menzy, která je vlivem vlhkosti a napadení dřevokazným hmyzem nejvíce poškozena.

Malby na plátně byly také výrazně poškozeny při požáru. Hlavní obraz byl vynesena z kostela a poslední zmínky o něm vedou do Vídně k paní Mayerové. V současné době není možné jej dohledat. V minulosti byl obraz nahrazen novým plátnem, které bude možné zdokumentovat až při průzkumu oltáře z lešení a demontáži některých částí. Obraz se zlaceným rámem v nástavci je silně poškozen. Na povrchu malby je možné pozorovat silnou vrstvu depozitu, zežloutlé lakové vrstvy a řady předchozích oprav.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že **zamýšlené práce jsou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně-historických hodnot za těchto podmínek:**

- 1. Držitel povolení MK ČR k restaurování, jež bude práce provádět, bude držitelem povolení k restaurování polychromovaných sochařských uměleckých děl ze dřeva a malířských uměleckých děl na plátně.*
- 2. Po skončení prací bude zpracována Závěrečná restaurátorská zpráva (zpracovaná dle ust. § 10, odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších právních předpisů), která bude do 60 dnů po ukončení restaurování odevzdána v jednom paré NPÚ, územnímu odbornému pracovišti v Olomouci k archivaci.*

Zdůvodnění:

Ad 1) Tato podmínka je uvedena z důvodu, že oltář je polychromovaným sochařským dílem ze dřeva a malířským uměleckým dílem na plátně, a to v souladu s ustanovením § 14 odst. 8 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, které říká, že obnovu kulturních památek, nebo jejich částí, jež jsou díly výtvarných umění nebo uměleckých řemesel, mohou provádět fyzické osoby na základě povolení MK ČR vydaného podle § 14a. Práce provede restaurátor s platným povolením MK ČR dle třídníku specializací restaurátorských prací, který je přílohou č. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Uvedená podmínka dále vychází z nutnosti konkrétněji specifikovat typ povolení k restaurování (dle třídníku specializací), jelikož tato skutečnost nevyplývá ze zákona, kdy v zákoně obecně stanovená povinnost provádět obnovu kulturní památky, jež je dílem výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi restaurátorem, nespecifikuje přesně, držitel jakého povolení může danou památku restaurovat. Protože polychromovaný dřevěný oltář s dřevěnými polychromovanými a zlacenými sochami a obrazy na plátně je třeba v obecné rovině charakterizovat jako polychromované sochařské umělecké dílo ze dřeva a malířské umělecké dílo na plátně, obnovné práce může provádět pouze restaurátor s daným typem platného povolení MK ČR.

ad2) Podmínka zpracování závěrečné restaurátorské zprávy je uvedena v souladu s ust. § 10, odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších právních předpisů. Podmínka určuje konkrétní časové období, do kdy má být restaurátorská zpráva odevzdána.

Orgán státní památkové péče MěÚ Uničov se ztotožnil s odborným vyjádřením Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci a shledal navržený záměr jako přípustný a že předložený návrh nenarušuje zájmy památkové péče, protože není v rozporu s obecnými principy uplatňovanými pro obnovu památek, kdy je kladen důraz na nejcitlivější způsob přístupu k památkově chráněné struktuře, který uchovává její hmotnou substanci, včetně stop stáří či fragmentárnosti dílčích struktur. Provedením navrhovaných prací tedy dojde ke zlepšení stávajícího stavu památky a zároveň nedojde k poškození jejích památkových hodnot za předpokladu, že budou dodrženy podmínky, stanovené v odborném vyjádření.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí se mohou účastníci řízení odvolat do 15 dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému úřadu Olomouckého kraje, odboru památkové péče, podáním u zdejšího stavebního úřadu. Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřípustné.

Jana Zacharová
oprávněná úřední osoba

Obdrží:

účastníci (dodejky)

1. Římskokatolická farnost Uničov, IDDS: 3c5u4qp

na vědomí

2. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci, IDDS: 2cy8h6t